

[illegible]

מוסף רש"י

המוציא לחם מה ארץ.
עמדת הללו נעבד עשר
מאות השנים בתבואה, לא
תפרו, וירשת בלואם, נקט,
שמה, ופאה, חלה, חרומה,
שמה, לאשון, וסעי, ועי,
וכנענ עשר מרות שנקדקו
(ע' תמלס קד) מנחם
אזיר לבתמה ועשד עגודת
הסוד הלואים חל מה ארץ
(יחוד) ש"ח מן הדור
שנח (שפ) ולכן נקטו לעצמם
בעשר אשעטת כנענ עגד
(ח' הדורס) ש"ח. כשהוא
עמדת מברכו. מנחם לבנן
לשכותה ענ עשד, עשד
רעב. והוא בא להפיק רעבו
לעמדתו לך יחיונו חל קצקיה,
אל כל שכן. שז' שז' קצקיה
לבנן קצקיה יחור (קשן)
(חח). דודת מצד מנחם
אחח. בתמיה, ויחידשה שז'
אחח. אכל כרס חל
תלמיסיה. (יח' ב'ס)

רבינו חננאל

וארוא נמי ליף גורה שו
לפניו לאחריו לפניו
מבין. [פרשן] אפולרי א
ליף גירה שו ואחר
לחידה חלול לכרם, למא
ואדיתו חד חלול לכרם
אחתי נשע רביעי, את
האחריו, ברכה לפניו מא
להו וחייהו. וחיתו א
קשיא, כיון דרפת
ברכה לאחרים מן התורה
ברכה לפנים [מ]קל וחומר
מיתו. כל כשהוא שבע
מבין כשהוא ריב כל
לשן שכן ועמדה הלכה.
ודיקון את תתא לאמא
דיתו נשע רביעי, ומרבי כל
אכר רביעי, אכר חלול
לחידה לכרם לאחריו
לפניהם מקל וחומר, אלא
למאן לאחריו כרם רביעי,
אכר חלול ברכה לפניו
אכר חלול לכרם לאחריו
לפניהם מקל וחומר, אלא
למאן לאחריו כרם רביעי,
דיתו נשע רביעי את
האחריו מדר נטיעה, מית
דלא נטיעה בגון דיקון
מאן לי. ושנינא אר קשיא
כל גידול קרש אר קרבי.
את תתא גידול קרש
באל שר חגבים ורובים
ויוכינא בגן חלול. ולא
מבין אחריו ר' חייא
מבין אחריו ר' חייא
ר' שמעון ברי תנחומי.
וארסקאן לאמא דיתו שר
לפניהם מקל וחומר.
שעת מיתו חתו
ברכה לפניו ולאחריו, את
האחריו מן התורה
ולפניהם מקל וחומר.
למאן דיתו נשע רביעי, כל
גידול קרש עשויין ברכה
מן התורה ור' חייא דברים
סבירא ור' אשורל אדם
שעלם פטום קרש עשויין.

ביצד מברכין. לא שייך להקשות מנא היכא קאי דקתני כיצד מדפריך צריש מכלילתין (ד' ג.) משום דהכא סברה הוא לצרך כדמסיק בגמרא לאסור ליהנות מן העולם הזה בלא ברכה אי נמי י"ל דקאי אמתני' דמי שמנו (ד' ב:) דקתני בעל קרי מבצק לאחריו ואינו מבצק לפניו והכי נמי שייך הכא לצרך על כל דבר ודבר ע"כ קאמר הכא כיצד מצרכין:

אחֲלִיָּה וחרר אבִּלְיָה. תימא
למה לי קרא הא צפ"צ
קדשוֹשׁין (ד' נד:) גמרינן קדש קדש
ממעשר שני א"כ ינלף ממעשר שני
ויו"ל אי לאו קרא דהלולים הוה אמינא
לדברבה ינלף לחומרא קדש קדש
משביעית ואין לו פדיון". עוד פ"י
ברינו חיים כהן אי מהתם הוה אמינא
כי מעשר שני ממנן דוקא צומן
שמעשר שני נוהג כמו בשנה ראשונה
ושניה ורביעית וחמישית לשמטה
נוהג חלול אבל שלישית וששית שמעשר
עני דוקא אימא לא קמ"ל חלולים ט'
שׂאִין אומרים שירה אלא ע"ה היין.
פירוש אין אומרים שירה על
שום אכילה מוצח כגון זריקת דמים^א
ונסוך המים כי אם על היין אבל
ודאי מצינו שירה בלא אין כגון הלל
בשביעית פסחים^ב (תמיד נשחט ד'
(סד.) [ע"ש בתוספות]:

וְלִמְנוּן דתני ברם רבעי וכו'.
ועתה קיימא לן דרבעי
נוהג אף בח"ל מיהו בדרם נוסב ולא
בשאר אילנות דכל המיקל בזכר הלכה
כמותו בח"ל (ט) וכרם רבעי בזמן הזה
מחללין על ספרה פרות' ושחוקו ומטילו
לנהר וכן מפורש בשאלתות דרב אחאי
[פרשת קדושים סימן ק:]

וְאֵתִי נָמִי יָזַת בְּמֵה הַצֵּדִי. וְאֵתִי
אֵיכָה לִּמְפָּרְךָ מִהַ לְהֵצֵא הַשּׁוּבָה
שֶׁכֵּן חַיִּיבִים בְּלִקְטָה דִּפְרִיט בְּזִכְרֵה הַיּוֹם
לִקְטָה מִשְׁאֵלִיכִי בְּזִית דִּלְחָן צוֹ לִקְטָה וְיִלְלֵה
דִּנְיָחָה לִּיהַ לִּמְפָּרְךָ פִּירְכָּה אֲפִי יֵהֵא
הֵלֵךְ הַשּׁוּבָה חֲשׁוֹב לִמְיָתִי זִית מְיָתִי מִמֵּה
קֶאֱמֵר דְּשֹׂאֵר מְיָתִי לֹא יֵדֵעַ מְיָתִי:
תִּינָח לְאַחֲרָיו. וְדִקְרַם בְּזִכְרֵה
לְאַחֲרָיו כְּדִכְתִּיב וְאִכְלֵת
וְשִׁצְעֵת וּבְרַכְתָּ: **לְפָנָיו** לִפְנֵי
לִחוֹ קִי הוּא דֹלֵם כֵּן תֵּהֵא בְּזִכְרֵה
לִפְנָיו מִדְּאִוְרִיִּיִּתֵּהּ וְלֵעִיל פֶּרֶךְ מִי
שִׁמְתוֹ (דף כה). מִשְׁמַע גְּבִי צֶעַל קִרִּי
לְדֹלָה לְאִוְרִיִּיִּתֵּהּ הוּא וְאֵתִי רִבִּי יֵהוּדָה
לֹא פִּלְיָה אֵלֵהָ מִשּׁוּם דְּשֹׂאֵר כְּלִלּוֹת
דֶּרֶךְ אֶרֶץ (דף עט כג): 9

דבר שאין גדולו מן הקרקע. כגון
 צער וחלצ. וא"ת מאי איריא
 צער אפילו ירקות ממי לא אמר? ליה
 וי"ל דאיכא למימר קמה מוכיח ולפי'
 שר"י ניהא דגרים דלאו צר מטעם
 מנין ויכלי למימר דלחזק משרא
 אילנות דאיכא למפרך מה להך שכן
 חייבים צביא: **אלא** סברא הוא
 אמור לאדם שיהנה בו. וקרא נקט
 לעיל אסמכתא בעלמא והגמרא היה
 סבור מתחלה דלמוד גמור הוא:
 כלו

אֶצֶל חָכֵם יִלְךְ אֶצֶל חָכֵם מֵאִי
בֹת כְּדִי שְׁלֹא יִבָּא לְיָדֶי מַעֲוִילָה
מִיָּמִים שֶׁנֶּאֱמָר 'לֵה' הָאָרֶץ וּמִלֹּאֶה
דָּם לֹא קִשְׂיָא כֹּאן קוֹדֵם בְּרַכָּה
כֹּאן

בִּיצָד מִזְרֵינִי וכו' חוץ מן היין. שמתוך חשיבותו קצבו לו ברכה לעצמו וכן הפת: **בּוֹרָא מִיְיִן דְּשָׁאִים**. לפי שיש בכלל פרי האדמה דשאים ורעים כגון קטניות ורבי יהודה צע"י היכר ברכה לכל מיין ומיין: **גַּב' קֹדֶשׁ הַהוּלִים**. בנטעו רצעי כתיב ומשמע שני הוולים טעונו באילנות כשהאכלנו: בשרה הברצית שיהא מותר באכלה: **הָאִי מוֹצֵעִי לֵיהּ**. הוולים לשון חלולים חד מינייהו אחא לאורויי אחליה וסדר אכליה הויליחו לחולין ע"י פדיון אם בראת לאוכלו חוץ לירושלים וחד ללמדך שכלא האמרה מותר רצעי אלף ברכס שנהא: **קֹדֶשׁ הַהוּלִים** דבר שמהללין ין טעונו חלול וזהו יין: **שְׁאִין אֹמֵרִים**.

בורא מיני דשאים:
 רבנן יקדש הלולים
 ברכה לפניהם ולאחריהם
 אסור לאדם שיטעון
 והאי קדש הלולים
 מיבעי ליה חד דאמר
 אכליה ואידך דבר ה
 ושאינו טעון שירה
 שמואל בר נחמני
 שמואל בר נחמני
 אומרים שירה אלא ע
 להם הגפן החדלתי
 אלהים ואנשים אם
 רמח משמח מראי
 עליון

בְּעוֹלָלוֹת: וְכִמְרָן לֹא תִעוֹלָן (ויקרא יט).
 אֲחִירוֹ עוֹלָלוֹת כֵּל שֶׁזֶן לֹא שָׁמְרִין
 כְּתָף וְלֹא נֶטֶף אֵלָּא שׂוֹרֵת יְחִידִית שֶׁל
 קֶמֶה טוֹכִית. דֹּאשְׁכָּח
 דֹּאשְׁכָּרָה רַחֲמָנָא בְּרַכָּה דְּכִתִּיב תִּאֲכַל
 בְּרַכָּה לֶחֶם וּג' (דברים ח) וּסְמִיךְ לִיה
 וְאִשְׁכַּל וְשִׁבְעָה וּבִרְכַּת: **לֹד מוֹצָה:** יִין
 לְנִסְמָכִים וּסְלֵת לְמַנְחוֹת: **ו' מִיִּין:**
 הָאֲמִירוֹת בְּזָרִיךְ חֲטִיב וְשׁוֹרֵת וּג'
 (שם ח) וּבִתְרִירוֹת כְּתִיב וְשִׁבְעָה
 וּבִרְכַּת: **שָׁן טַעוּיִים כְּזוּרִים:** דְּהִי
 אֲחִמְרִינִן בְּמַנְחוֹת (פ"ט ד' פד): נִלְמַד
 כִּכָּן אֶרֶץ (י"ב בְּתִי אֵל הָאֶרֶץ (דברים
 יז) וְנִלְמַד לֵהֲלֵן אֶרֶץ חֲטִיב וְשׁוֹרֵת מה
 לֵהֲלֵן שִׁבְעָה הָאֶרֶץ אֶף כִּכָּן שִׁבְעָה הָאֶרֶץ:
אֵלָּא אֵלָּא מִלָּא הוּא: דְּלִמְדִּירוּיִיה אִית לֵהוּ
 פִּירְכָּה אֵלָּא דִּתִּי כִרְס וְיִלִּף בְּרַכָּה
 מִנֵּי הַמִּיּוֹם אִיכָא פִּירְכָּה שָׁן טַעוּיִים
 וְלִמְאָן דִּתִּי נֶטֶע רַבְעִי אִיכָא
 לְמַלְפָּרָךְ הַתִּינַח מִיִּדִּי דְּבִר נְטִיעָה לְלֹא
 דְּבִר נְטִיעָה מִנָּן אֵלָּא סְבָרָה הוּא דִּכּוּן
 דִּנְהִנָּה רִירִךְ לַהֲדוּת לִמִּי שְׁבָרָס:
מַעֲמַל: כְּנִהנָה מִן הַקֶּדֶשׁ דְּכִתִּיב
 אֵלֶּה הָאֶרֶץ וּמִלּוּאָה כְּדִאֲמַרְיָה לְקָמָן:
 (א) **לֹאֲחַר בְּרַכָּה:** הִרִי הֵיזַל לְנִי אֲדָם:
 גַּחל

כתבם זית אמר "רב פפס
סתמא לא אקרי מ"מ קשיא מה להצד השוה שבהן
אלא דילוף לה משבעת המינין מה שבעת המינין דב
אף כל דבר שנהנה מעון ברכה מה לשבעת המינין
ועוד התינה לאחריו לפניו מנין הא לא קשיא דאתי כב
מבדך כשהוא רעב לכ"ש ולמאן דתני נטע רבעי הא
דלאו בר נטיעה כגון בשר ביצים ודגים מנא ליה אל
לאדם שיהנה מן העולם הזה בלא ברכה: ת"ר "אסור
ההעוה" בלא ברכה "וכל הנהנה מן העוה" בלא ברכה
עביד ליה הא עביד ליה איסורא אלא אמר רבא ילך אצני
אמר רב יהודה אמר שמואל כל הנהנה מן העוה" בלא ב
לוי רמי כתיב לה' הארץ ומלואה וכתוב 'השמים שמי'

(א) לנקמן להו. (ב) מיכ פ
 קדושים ימין (ג) ערוב
 (ד) לנקמן מה: פ"ה
 ויפ"ש"י ע"ה כהוה וכו' וכו'
 וידיה כהוה רעב וכו'.
 (ה) קדושים (ו) חל וספן
 (ז) צ"מ פ"ו: חל מוספן
 רפ"ד: (ח) פלה פ"ו מ"ד
 (ט) אר ערוב מלך,
 (י) זכרם כ"ה
 (יא) ונעי מוס' צ"ק קט: י"ה
 קדוש וכו' צימ כחור ומ'
 קדושים: ד"ה גמר,
 ונעי היטב ע"ה קדושים
 (יג) אר חמורו. (יד) וע"ע
 מוס' יומא וע' מוס' סוכה
 מוס' חולין ק"ה וכו' וכו'
 מוס' חולין ק"ה וכו' וכו'

תורה אור השלם

- [illegible]

גליון הש"ס

גמ' אחיה וחדר אבליה.
כירושלמי פ"ו דפסח אמר
אחאך דרשך דהכא וכו' וכן
ממענין דרשך בין ד' לח' וכן
הוא כירושלמי פ"ו דשבת על
דרשך דלה דנדרים אלו
מלכות: שם חד חנו
דברם רש"י וי' קטום ג'
שם רש"י ד"ה קלף וזע"ג:
שם ברם וית אפיקי. וזע"ג
הוא חולין קלט ע"ז וזע"ג:
תו"ם. וז"ל ויכאן ב' שוה
ד"ה. וכן הוא דרשך וזע"ג
בזע"ג ותמוה לי כיון דלפני
הוא חולין משמעון חולין
מל דהוה חולין וזע"ג:

מוסף תוספות

- א. בתוס' ר"ש הוסיף.
ב. כיון ששבענו
האבא קרא ששולחן
כמעט איה
ואתו למלך שפיר קדש
קדש ממשע. ב. בתוס'
הוסיף הוסיף. הקדוה.
ג. בתוס' ר"ש הוסיף, וגם
לכליל פסחים ובמלכות
בדמשקן בירושפת
דבריו המים. ד. בתוס'
רבינו כתב. דקיי אצל
רדתי כרחי ובעי אצל
רביעל על היוי קומאן על כל
המקל רכז א"כ אין טע
רענע נוהג כעשוי רכז
רענע נוהג. ה. בתוס'
ר"ש הוסיף. דאכא למיפדל
היה חתי שני סין אילין ויש
דאין ערלה תנע רבעי
בירוקת (ועינין) שם
מגזא שחורין הריבה
הכחור הוירסה שדבריו
מה להנך שכן
יחייבם כפאה והביא
מספר מעש חתי אצל שרנס
"יחייבם ערלה".